

PODSUMOWANIE DOTYCZĄCE SPRAWOZDAWCZOŚCI ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

PRZESŁANKI DO PODJĘCIA PRAC

Podstawową motywacją do podjęcia prac nad zmianą systemu sprawozdawczości organizacji pozarządowych były liczne problemy zgłaszane przez organizacje oraz przedstawiciele administracji publicznej co do obecnego sposobu sprawozdawania działalności NGO. Zasadniczo organizacje pozarządowe zwracają uwagę na fakt, że obowiązki sprawozdawcze są różne dla różnych typów organizacji pozarządowych, jednak te różnice nie mają merytorycznego uzasadnienia. Ponadto niektóre z obowiązków sprawozdawczych są z perspektywy organizacji nadmiarowe i niepotrzebne, a dla niektórych typów organizacji nie nakłada się obowiązków, mimo że charakter ich działalności wymagać powinien przejrzystości i dostarczania wiedzy dla społeczności o prowadzonych działaniach.

Obecny system sprawozdawczy jest również niejednolity pod kątem technologicznym. O ile w przypadku organizacji pożytku publicznego sprawozdania są przede wszystkim składane w wersji elektronicznej, o tyle dla fundacji podstawową formą są sprawozdania w wersji tradycyjnej.

Istniejące obowiązki sprawozdawcze nie uwzględniają interesu tzw. „zwykłego czytelnika”. Samo dotarcie do sprawozdań jest dość trudne (np. otrzymanie sprawozdania fundacji wymaga skorzystania z trybu dostępu do informacji publicznej), ale największą trudność sprawia przeczytanie dokumentów w sposób zrozumiały dla osoby, która nie zna pozarządowego i administracyjnego żargonu lub zagadnień z zakresu rachunkowości i ekonomii.

Obecny system sprawozdawczy nie pozwala również na rzetelne sprawowanie nadzoru przez organy administracji publicznej (zwłaszcza w przypadku fundacji). W tej kwestii występuje zasadniczo kilka problemów – sprawozdania składane są po zakończeniu roku sprawozdawczego, gdy interwencja organu nadzoru co do działań, które zdarzyły się rok wcześniej często jest już bezzasadna. Wymogi informacyjne są niejednolite, a wzory sprawozdawcze niejednoznaczne, co powoduje, że część organizacji wypełnia je w taki sposób, że niewiele z nich wynika. Po trzecie wreszcie – zwłaszcza w przypadku fundacji – brakuje sankcji, które zmobilizowałyby je do składania sprawozdań w terminie, czy też składania ich w ogóle (obecnie nawet 30% fundacji nie składa sprawozdań). Przykładem takiej sankcji w przypadku OPP jest brak możliwości ubiegania się o 1% podatku od osób

fizycznych, co zmobilizowało OPP do terminowego przedstawiania sprawozdań ze swojej działalności.

Powyższe problemy to tylko wybrane zagadnienia zgłaszane jako przesłanka do zajęcia się opracowaniem jednolitego systemu sprawozdawczego. Szczegóły analizy obecnego systemu zawarte zostały w opracowaniu „Analiza obowiązków sprawozdawczych organizacji pozarządowych” Moniki Chrzczonowicz, które jest załącznikiem do niniejszego raportu.

SPOSÓB PRACY NAD ROZWIĄZANIEM

Opracowanie zmian w systemie sprawozdawczości zostało przeprowadzone we współpracy Zespołu ds. Rozwiązań finansowych i prawnych dla działalności społecznej i obywatelskiej, działającego przy Kancelarii Prezydenta RP, oraz Fundacji Badań Społecznych i Innowacji „Stocznia”. Spotkania odbywały się w formie warsztatów KOLAB, których głównym założeniem jest:

- uruchomienie procesu umożliwiającego dogłębne zrozumienie określonego problemu;
- wykorzystanie „kolektywnej mądrości” wszystkich uczestników procesu;
- wypracowanie niestandardowych i jednocześnie praktycznych wniosków;
- charakter międzysektorowy – w spotkaniach uczestniczyli: przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedstawiciele administracji publicznej – łącznie około 15 osób.

Propozycje sformułowane przez grupę warsztatową zostały omówione i przyjęte przez członków Zespołu ds. Rozwiązań finansowych i prawnych dla działalności społecznej i obywatelskiej.

OGÓLNE POSTULATY DO SYSTEMU SPRAWOZDAWCZOŚCI

- **minimalizm** – wymagajmy tylko tyle informacji ile jest niezbędne
- **proporcjonalność** – być może w przypadku małych organizacji warto rozważyć by obowiązki sprawozdawcze obejmowały np. trzy lata a nie rok, by więcej informacji wymagać od organizacji większych, z większym budżetem itd.
- **prostota** – sprawozdania powinny być zrozumiałe nie tylko dla specjalistów, ale dla przeciętnego obywatela chcącego zobaczyć co zrobiła dana organizacja,
- **jednoznaczność** - formularz sprawozdania powinien jednoznacznie określać, co ma się znaleźć w poszczególnych punktach (precyzja, jasność). Trzeba pamiętać, że nawet najprostsze pytania są nieoczywiste i możliwe są różne interpretacje.
- **dążenie do integracji systemów** – docelowo dane rejestrowe powinny się zaciągać automatycznie z KRS-u i bazy OPP prowadzonej przez Departament Pożytku Publicznego np. wpisując nr KRS-u uzupełniają się pozostałe dane np. nazwa ministerstwa, do którego automatycznie idzie powiadomienie, że dane sprawozdanie zostało złożone

CZYJE PERSPEKTYWY/POTRZEBY MUSZĄ / POWINNY BYĆ UWZGLĘDNIONE W SPRAWOZDANIU?

- urzędnicy (urzędy) pełniący funkcje nadzorcze (OPP, fundacje)
- obywatele chcący się zapoznać z działaniami konkretnej organizacji i/lub w przyjazny sposób porównywać działania kilku organizacji
- potrzeby statystyczne/badawcze (tylko wtedy trzeba by było zrezygnować z innych form zbierania tych informacji, żeby się nie dublować)

GENERALNE ZAŁOŻENIA KONCEPCYJNE

Obowiązek sprawozdawczy

Najogólniej rzecz ujmując opracowana koncepcja polega na tym, że tworzony jest centralny zbiór sprawozdań w formie informatycznej bazy danych dostępnej i obsługiwanej przez internet. Do złożenia sprawozdania w tym systemie zobowiązane są organizacje, które spełniają minimum jeden z poniższych warunków:

1. są fundacją w rozumieniu Ustawy o fundacjach
2. posiadają status organizacji pożytku publicznego w rozumieniu Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
3. są organizacją pozarządową, w rozumieniu Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz spełniają minimum jeden z poniższych warunków:
 - a. skorzystały w roku sprawozdawczym z dotacji na realizację zadania publicznego od jednostki administracji publicznej,
 - b. prowadziły zbiórkę publiczną w rozumieniu Ustawy o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych,
 - c. otrzymały w roku sprawozdawczym darowiznę od osoby fizycznej lub prawnej, w przypadku stowarzyszenia od osoby niebędącej członkiem tego stowarzyszenia.

Różnica z obecnym stanem

Powstanie centralnego rejestru.

Obowiązek sprawozdawczy zostałby rozciągnięty na organizacje opisane w punkcie 3.

Zakres sprawozdania

Wzór sprawozdania składa się z części obligatoryjnej (do której zobowiązane są wszystkie organizacje spełniające powyższe kryteria) oraz z części dodatkowych, wynikających z formy prawnej organizacji lub z zakresu prowadzonej działalności. Wzór sprawozdania stanowi załącznik do niniejszego opracowania.

Sprawozdanie składa się z następujących elementów obligatoryjnych:

- Nazwa organizacji, numery we właściwych rejestrach
- Adres siedziby, adres kontaktowy*

- Składy organów zarządzającego i kontroli*
- Cele statutowe
- Misja* i historia*
- Pola działań
- Opis głównych działań i jej rezultatów w roku sprawozdawczym
- Informacje finansowe, w tym przychody i koszty organizacji
- Dotacje od organów administracji publicznej
- Informacja o ludziach w organizacji (zatrudnienie oraz liczba członków w przypadku stowarzyszeń)
- Składniki majątku organizacji o wartości powyżej 10 tys. Zł
- Informacja o kontrolach, audytach, certyfikatach jakości

Różnica z obecnym stanem

Wprowadzony jeden wzór sprawozdania.

Składane jest jedno sprawozdanie.

Sprawozdanie ma charakter modułowy.

Tryb i terminy składania sprawozdania

Organizacje, dla których rok sprawozdawczy kończy się wraz z rokiem kalendarzowym zobowiązane są do złożenia sprawozdania do dnia 15 lipca. W przypadku pozostałych organizacji są one zobowiązane do złożenia sprawozdania w terminie przewidzianym jak dla sprawozdania finansowego wynikającego z Ustawy o rachunkowości.

Sprawozdanie składane jest wyłącznie w formie elektronicznej poprzez wprowadzenie danych na stronie internetowej Rejestru Sprawozdań.

Różnica z obecnym stanem

Wprowadzony jednolity termin składania sprawozdań.

Utworzony system składania sprawozdań poprzez internet.

Funkcjonalność systemu sprawozdań

System sprawozdawczy „pamięta” dane z poprzednich lat. Umożliwia nie tylko ich przeglądanie, ale w przypadku wprowadzania nowego sprawozdania sugeruje dane zapamiętane (np. cele organizacji, adres siedziby, itp). Pozwoli to na znaczne skrócenie czasu wprowadzania sprawozdań. System powinien być zintegrowany z innymi rejestrami publicznymi (w tym KRS oraz baza sprawozdań ze zbiorów publicznych).

System powinien umożliwiać wykonywanie czynności nadzorczych dla urzędników odpowiedzialnych za nadzór nad fundacjami i OPP w poszczególnych ministerstwach (możliwość wygenerowania informacji o złożeniu lub niezłożeniu sprawozdania w terminie).

Sankcje za niezłożenie sprawozdania, złożenie sprawozdania po terminie

W przypadku organizacji pożytku publicznego: bez zmian.

W przypadku pozostałych organizacji pozarządowych: brak możliwości uzyskania dotacji ze środków publicznych. W przypadku opóźnienia ponad rok – kara finansowa dla zarządu organizacji.

ZAGADNIENIA PRAWNE

Ze wstępnej analizy wynika, że zmian należy dokonać w następujących aktach prawnych:

- Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (w zakresie sprawozdawczości organizacji pożytku publicznego)
- Ustawa Prawo o stowarzyszeniach (w zakresie obowiązku sprawozdawczego stowarzyszeń)
- Ustawa o fundacjach (w zakresie sprawozdawczości fundacji)

W trakcie prac nad koncepcją dyskutowano o tym, który akt prawny bazowo powinien opisywać system sprawozdawczości. Uzgodniono dwie możliwe ścieżki:

- Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – jako akt bazowy wprowadza definicję organizacji pozarządowej oraz nakłada obowiązki sprawozdawcze na organizacje pożytku publicznego – pozostałe akty prawne powinny wówczas odsyłać do zapisów tej ustawy
- Ustawa o fundacjach – obecnie jest podstawowym aktem regulującym sprawozdawczość fundacji.

Sprawa ta wymaga dalszej analizy prawnej.

W trakcie prac dyskutowano również, który resort powinien być odpowiedzialny za system sprawozdawczy. Pojawiły się trzy koncepcje:

- Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji – jako odpowiedzialne za systemy informatyczne, a także prowadzące zbiór sprawozdań ze zbiorów publicznych
- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej – jako odpowiedzialne za sferę pożytku publicznego i prowadzące zbiór sprawozdań OPP
- Ministerstwo Sprawiedliwości – jako prowadzące Krajowy Rejestr Sądowy i odpowiedzialne za legislację dotyczącą sprawozdawczości fundacji.

Uczestnicy dyskusji skłaniali się do wskazania Ministerstwa Sprawiedliwości, głównie ze względu na możliwość integracji nowego systemu z Krajowym Rejestrem Sądowym.

**SPRAWOZDANIE ROCZNE ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ
SKŁADANE ZA ROK/OKRES _____**

Numer KRS	
Lub	
Nazwa rejestru	
Numer w rejestrze	

Wypełniać w przypadku, gdy dane są inne, niż podane w zeszłorocznym sprawozdaniu lub sprawozdanie jest składane po raz pierwszy (w innych przypadkach dane są „zaciągane” z bazy danych – w przypadku kolejnego sprawozdania istnieje możliwość edycji informacji)

Nazwa organizacji	
Forma prawna	

Dane adresowe siedziby organizacji

Miejscowość	
Kod pocztowy	
Ulica, nr domu, nr mieszkania	

Dane kontaktowe do organizacji

Miejscowość	
Kod pocztowy	
Ulica, nr domu, nr mieszkania	
Nr telefonu	
Nr faksu*	
E-mail*	
Strona WWW*	

Dane osoby, mogącej udzielić informacji o działalności organizacji*

Imię i nazwisko	
Nr telefonu	
E-mail	
Funkcja w organizacji	

Skład organu zarządzającego

Imię i nazwisko		Funkcja	
Imię i nazwisko		Funkcja	
Imię i nazwisko		Funkcja	

Skład organu kontroli lub nadzoru o ile został powołany*

Imię i nazwisko	
------------------------	--

Imię i nazwisko	
Imię i nazwisko	

1. Cele statutowe organizacji

2. Misja i historia organizacji*

Wypełnienie obowiązkowe dla każdego sprawozdania

1. Pola działań
Na podstawie badania SOF-1

2. Opis głównych działań organizacji w roku sprawozdawczym, jej rezultatów i skali działań
<i>Przewidzieć możliwość załączania dodatkowych plików (np. raportu rocznego)</i>

3. Informacje finansowe

A) PRZYCHODY

Rodzaj działalności	PRZYCHODY	KOSZTY
I. Działalność statutowa		
- w tym działalność odpłatna pożytku publicznego		
II. Działalność gospodarcza		

III.	Inne		
IV.	Ogółem w roku sprawozdawczym (SUMA I-III)		

B) ŹRÓDŁA PRZYCHODÓW

Dotacje otrzymane ze środków publicznych	
Darowizny od osób fizycznych i prawnych	
Składki członkowskie (stowarzyszenia)	
Przychody ze zbiórek publicznych	
Inne przychody	

C) ŚRODKI FINANSOWE OTRZYMANE OD ORGANÓW ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ W DRODZE DOTACJI, SUBWENCJI LUB ZAKUPU USŁUG/TOWARÓW

Nazwa organu	Nazwa zadania/Tytuł wniosku	Główne działanie	Przyznana kwota	Kwota wydatkowana w roku sprawozdawczym

4. Ludzie w organizacji

Średnioroczne zatrudnienie na umowę o pracę w przeliczeniu na pełne etaty w roku sprawozdawczym ¹	
Liczba osób pracujących na umowę cywilnoprawną w roku sprawozdawczym ²	
Liczba wolontariuszy niebędących członkami organizacji w roku sprawozdawczym	

W przypadku Stowarzyszeń

Liczba członków stowarzyszenia na ostatni dzień roku sprawozdawczego	
Liczba członków stowarzyszenia biorących udział w ostatnim walnym	

¹ Obliczeń należy dokonać najpierw w poszczególnych miesiącach roku sprawozdawczego sumując wszystkie osoby zatrudnione wówczas na pełnym etacie oraz ułamki odpowiadające osobom zatrudnionym na części etatów, dodać wszystkie sumy w poszczególnych miesiący, podzielić przez 12. Wynik należy wpisać z dokładnością do jednego miejsca po przecinku.

² Należy podać liczbę osób, z którymi organizacja w roku sprawozdawczym zawarła umowy cywilnoprawne (np. umowy zlecenia, umowy o dzieło)

zebraniu członków	
--------------------------	--

5. Składniki majątku organizacji

Proszę podać informację o składnikach majątku organizacji, jakimi dysponowała organizacja w roku sprawozdawczym, **których wartość jest równa lub przekracza 10 tys. zł.**

a) Nieruchomości

L.p.	Przeznaczenie	Szacunkowa wartość na koniec okresu sprawozdawczego

b) Inne środki trwałe

L.p.	Nazwa	Szacunkowa wartość na koniec okresu sprawozdawczego

c) Lokaty pieniężne

Liczba lokat	Wartość na koniec okresu sprawozdawczego

d) Obligacje

Wartość na koniec okresu sprawozdawczego	
---	--

e) Udziały

L.p.	Nazwa spółki/funduszu	Procent udziałów, o ile przekracza 10%

f) Akcje – nazwa spółki – procent udziałów

L.p.	Nazwa spółki	Procent udziałów, o ile przekracza 10%

6. Informacje o kontrolach, audytach, posiadanych certyfikatach jakości, nagród

L.p.	Organ kontrolujący, audytujący,	Przedmiot kontroli, audytu,

	udzielający certyfikatu	certyfikatu

7. Wynagrodzenia w organizacji pozarządowej

- I. łączna kwota wynagrodzeń wypłacona przez organizację (na podstawie umowy o pracę i umów cywilnoprawnych, w tym umów zawartych z osobami prowadzącymi jednoosobową działalność gospodarczą):**
 - a. W tym umowy o pracę:**
 - b. W tym maksymalna kwota wynagrodzenia wypłacona jednej osobie:**
- II. łączna kwota wynagrodzeń wypłacona osobom pełniącym funkcję w organie zarządzającym z tytułu zasiadania w tym organie oraz z wszystkich innych tytułów:**
 - a. W tym maksymalna kwota wynagrodzenia wypłacona jednej osobie:**

SPRAWOZDANIE OPP

Oświadczam, że organizacja w okresie sprawozdawczym spełniała warunki posiadania statusu OPP, wynikające z art. 20 Ustawy o działalności pożytku publicznego.

Poniższe pola wypełniane na podstawie danych zawartych w KRS, ze wskazaniem by oznaczyć trzy główne obszary działalności.

3.1. Organizacja prowadziła działalność nieodpłatną pożytku publicznego		☐ tak ☐ nie	
3.2. Należy podać informację na temat przedmiotu działalności nieodpłatnej organizacji w okresie sprawozdawczym, wraz ze wskazaniem sfer/y działalności pożytku publicznego, o których mowa w art. 4 ust.1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536, z późn. zm.), a także kodu/ów PKD 2007 odpowiadającego/yh tej działalności. Jeśli organizacja prowadzi więcej niż 3 rodzaje działalności nieodpłatnej, należy podać informację na temat trzech głównych rodzajów działalności (podanie maksymalnie 3 kodów), zaczynając od głównego przedmiotu działalności	Sfera działalności pożytku publicznego	Przedmiot działalności	Numer Kodu (PKD)
4. Informacja dotycząca działalności odpłatnej pożytku publicznego w okresie sprawozdawczym			
4.1. Organizacja prowadziła działalność odpłatną pożytku publicznego		☐ tak ☐ nie	
4.2. Należy podać informację na temat przedmiotu działalności odpłatnej organizacji w okresie sprawozdawczym, wraz ze wskazaniem sfer/y działalności pożytku publicznego, o których mowa w art. 4 ust.1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, a także kodu/ów PKD 2007 odpowiadającego/yh tej działalności. Jeśli organizacja prowadzi więcej niż 3 rodzaje działalności odpłatnej, należy podać informację na temat trzech głównych rodzajów działalności (podanie maksymalnie 3 kodów), zaczynając od głównego przedmiotu działalności	Sfera działalności pożytku publicznego	Przedmiot działalności	Numer Kodu (PKD)
5. Informacja dotycząca działalności gospodarczej organizacji w okresie sprawozdawczym			
5.1. Organizacja prowadziła działalność gospodarczą		☐ tak ☐ nie	
5.2. Należy podać informację na temat przedmiotu działalności gospodarczej organizacji wraz z opisem tej działalności w okresie sprawozdawczym, a także kodu/ów PKD 2007 odpowiadającego/yh tej działalności. Jeśli organizacja prowadzi więcej niż 3 rodzaje działalności gospodarczej, należy podać informację na temat trzech głównych rodzajów działalności (podanie maksymalnie 3 kodów), zaczynając od głównego przedmiotu działalności	Numer kodu (PKD)	Przedmiot i opis działalności	

2. Informacja o źródłach przychodów organizacji		
2.1. Przychody z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych		, zł
3. Informacje o sposobie wydatkowania środków pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych		
3.1. W przypadku otrzymania z 1% ponad 2000 zł. Stan środków pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych na pierwszy dzień roku sprawozdawczego		, zł
3.2. Wysokość kwoty pochodzącej z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych wydatkowanej w okresie sprawozdawczym ogółem		, zł
3.3. Działania, na które wydatkowano środki pochodzące z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych w okresie sprawozdawczym (w szczególności określone w pkt II.1.1), oraz szacunkowe kwoty przeznaczone na te działania		
1		, zł
2		, zł
3		, zł
4		, zł
3.4. Cele szczegółowe, w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, wskazane przez podatników podatku dochodowego od osób fizycznych, na które organizacja pożytku publicznego wydatkowała najwięcej środków pochodzących z 1% podatku dochodowego w okresie sprawozdawczym wraz z wydaną kwotą		
1		, zł
2		, zł
3		, zł
4		, zł
4. Informacje o poniesionych kosztach w okresie sprawozdawczym		W tym: wysokość kosztów finansowana z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych
4.1. Koszty organizacji w okresie sprawozdawczym ogółem:		, zł
a) koszty z tytułu prowadzenia nieodpłatnej działalności pożytku publicznego		, zł
b) koszty z tytułu prowadzenia odpłatnej działalności pożytku publicznego		, zł
f) pozostałe koszty ogółem		, zł

4.2. Koszty kampanii informacyjnej lub reklamowej związanej z pozyskiwaniem 1% podatku dochodowego od osób fizycznych

, zł

IV. Korzystanie z uprawnień w okresie sprawozdawczym

1. Organizacja korzystała z następujących zwolnień

(Należy wskazać jedną lub więcej pozycji wraz z kwotą przyznanego zwolnienia)

z podatku dochodowego od osób prawnych

z podatku od nieruchomości

z podatku od czynności cywilnoprawnych

z podatku od towarów i usług

z opłaty skarbowej

z opłat sądowych

z innych zwolnień

-> jakich? _____

nie korzystała

2. Organizacja korzystała z prawa do nieodpłatnego informowania przez jednostki publicznej radiofonii i telewizji o prowadzonej działalności nieodpłatnej pożytku publicznego, zgodnie z art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 226, z późn. zm.)

tak

nie

3. Organizacja korzystała z uprawnienia do nabycia na szczególnych zasadach prawa własności lub prawa użytkowania wieczystego nieruchomości z zasobu Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego, lub zawarła na preferencyjnych warunkach z podmiotami publicznymi umowy użytkowania, najmu, dzierżawy lub użyczenia i przysługuje jej w odniesieniu do tych nieruchomości następujące prawo:

(Należy wskazać jedną lub więcej pozycji)

własność

użytkowanie wieczyste

najem

użytkowanie

użyczenie

dzierżawa

nie korzystała

2. Łączna kwota wynagrodzeń wypłaconych przez organizację pracownikom oraz osobom świadczącym usługi na podstawie umowy cywilnoprawnej, w związku z prowadzoną działalnością pożytku publicznego

, zł

w tym: a) w związku z prowadzoną działalnością odpłatną pożytku publicznego

, zł

b) w związku z prowadzoną działalnością nieodpłatną pożytku publicznego

, zł

9. Wysokość **najwyższego** miesięcznego wynagrodzenia (brutto) wypłaconego członkom organu kontroli lub nadzoru, wliczając wynagrodzenie zasadnicze, nagrody, premie i inne świadczenia oraz umowy cywilnoprawne

, zł

4. Organizacja przeprowadziła badanie sprawozdania finansowego na podstawie ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223, z późn. zm.) lub rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie obowiązku badania sprawozdań finansowych organizacji pożytku publicznego (Dz. U. Nr 285, poz. 2852)

tak

nie

5. Dodatkowe informacje

(Można wpisać w poniższe pole inne informacje, którymi organizacja chciałaby podzielić się z opinią publiczną)

Analiza obowiązków sprawozdawczych organizacji pozarządowych

Opracowanie:

Monika Chrzczonowicz, Stowarzyszenie Klon/Jawor

SPIS TREŚCI

Zał. 4 Sprawozdanie roczne organizacji pozarządowej	1
PODSUMOWANIE DOTYCZĄCE SPRAWOZDAWCZOŚCI ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	1
PRZESŁANKI DO PODJĘCIA PRAC	1
SPOSÓB PRACY NAD ROZWIĄZANIEM	2
OGÓLNE POSTULATY DO SYSTEMU SPRAWOZDAWCZOŚCI.....	2
CZYJE PERSPEKTYWY/POTRZEBY MUSZĄ / POWINNY BYĆ UWZGLĘDNIONE W SPRAWOZDANIU?	3
GENERALNE ZAŁOŻENIA KONCEPCYJNE.....	3
ZAGADNIENIA PRAWNE	5
Wstęp.....	17
-----	17
Obowiązki sprawozdawcze	18
Dane finansowe organizacji	24
Sprawozdanie z działalności a sprawozdanie merytoryczne organizacji pożytku publicznego	29
Źródła	34

Wstęp

Według badań Stowarzyszenia Klon/Jawor „Kondycja sektora organizacji pozarządowych w Polsce 2012” w naszym kraju zarejestrowane jest 11 tys. fundacji i 72 tys. stowarzyszeń (16 tys. to Ochotnicze Straże Pożarne). Z tych ponad 80 tys. organizacji pozarządowych aktywnych jest 60 tys. Działają na różnych terenach, w różnych dziedzinach, w różnym rytmie pracy. Mają różne zasoby, w tym majątkowe, budżety, partnerów. Mimo tej różnorodności wskazują jednak na podobne problemy, między innymi: brak pieniędzy oraz skomplikowane procedury, rozbudowaną sprawozdawczość. Wielość i zmienność przepisów regulujących kwestie sprawozdawcze jest zresztą jednym z powodów zniechęcenia, obaw wielu osób prowadzących i zastanawiających się nad założeniem organizacji.³

W niniejszym opracowaniu uwzględniono najważniejsze obowiązki sprawozdawcze organizacji pozarządowych, w szczególności dwóch najbardziej popularnych form prawnych ich działania: fundacji i stowarzyszeń.

W dokumencie skupiono się na ogólnych i podstawowych obowiązkach sprawozdawczych, ale w dalszych pracach należy pamiętać także o tym, że organizacje często posiadają jeszcze dodatkowe zobowiązania o charakterze sprawozdawczym, związane z przedmiotem działalności np. prowadzeniem szkoły czy placówki dziennej opieki) a także ze źródłami finansowania (m.in. z korzystaniem z dotacji, czy organizacją zbiórek publicznych).

Na wstępie warto jeszcze zaznaczyć, że od 1 stycznia 2013 r. obowiązują dwa wzory sprawozdań dla organizacji pożytku publicznego – sprawozdania wg nowych wzorów będą sporządzane w 2014 r. za rok 2013⁴. Wersja prostsza dla OPP o przychodzie poniżej 100 tys. zł rocznie i wersja rozbudowana taka jak obecne sprawozdanie. Jednak mimo uproszczenia (głównie dotyczy ono mniejszej liczby danych finansowych) problemy opisane w tym dokumencie będą istotne także dla organizacji pożytku publicznego składających sprawozdanie uproszczone.

Niniejszy dokument powstał na zlecenie Zespołu ds. Rozwiązań Finansowych i Prawnych w zakresie Działalności Społecznej i Obywatelskiej Kancelarii Prezydenta RP. Ma on stanowić punkt wyjścia do prac nad uporządkowaniem i ewentualnym uproszczeniem obowiązków sprawozdawczych organizacji pozarządowych.

³ Ocena na podstawie informacji i zapytań kierowanych do Informatorium dla Organizacji Pozarządowych, które udziela pod 6000 tys. porad rocznie.

⁴ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 lutego 2013 r. w sprawie wzorów rocznego sprawozdania merytorycznego oraz rocznego uproszczonego sprawozdania merytorycznego z działalności organizacji pożytku publicznego ([Dz.U. 2013 nr 0 poz. 234](#))

Obowiązki sprawozdawcze

Każda organizacja pozarządowa bez względu na formę prawną (a nawet te nie posiadające osobowości prawnej np. stowarzyszenia zwykłe) ma obowiązek sporządzenia, zatwierdzenia i złożenia sprawozdania finansowego do właściwego urzędu skarbowego. Sprawozdanie finansowe obrazuje stan finansów organizacji w danym roku sprawozdawczym. Składa się z bilansu, rachunku wyników oraz informacji dodatkowej. Wspólnym elementem jest także składanie rozliczeń podatkowych CIT-8 wraz z ewentualnymi załącznikami CIT-8/0 (korzystnie ze zwolnień podatkowych) oraz CIT-D (rozliczenie darowizn).⁵ Dodatkowo organizacje prowadzące działalność gospodarczą wysyłają także sprawozdanie finansowe do Krajowego Rejestru Sądowego (KRS).

Organizacje pozarządowe składają również corocznie sprawozdania z realizowanych działań przygotowując tzw. sprawozdanie merytoryczne. Jednak w tym wypadku obowiązek sporządzenia i złożenia sprawozdań wobec podmiotów zewnętrznych mają tylko fundacje i organizacje pożytku publicznego. Stowarzyszenia składają sprawozdania wobec własnych członków o ile zobowiązuje je do tego statut.

W poniższych tabelach zostały zebrane obowiązki fundacji, stowarzyszeń, organizacji pożytku publicznego i tych prowadzących działalność gospodarczą, zgodnie z następującym schematem: podstawa prawna, ogólny zakres tematyczny sprawozdania, jego adresat, termin, częstotliwość oraz forma w jakiej jest sporządzane.

⁵ CIT-8 obowiązek każdej organizacji wobec US, Ewa Kolankiewicz, <http://wiadomosci.ngo.pl/wiadomosci/849243.html>

Tabela 1. Obowiązki sprawozdawcze fundacji

Rodzaj sprawozdania	Podstawa prawna	Zakres	Adresat/dostępność sprawozdania	Termin składania	Częstotliwość	Forma
1	2	3	4	5	6	7
z działalności	Ustawa o fundacjach z dnia 6 kwietnia 1984 r. (Dz. U. z 1991 r., Nr 46, poz. 203 z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie ramowego zakresu sprawozdania z działalności fundacji (Dz. U. Nr 50, poz. 529)	ramowy zakres określony w rozporządzeniu. Sprawozdanie ma dać ogólny obraz o stanie działania fundacji w danym roku	minister właściwy ds. fundacji (minister wybrany ze względu na cele działania fundacji); udostępnienie sprawozdania do wiadomości publicznej	do 31 grudnia bieżącego roku za rok poprzedni	co roku	papierowa
finansowe	Ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (Dz.U. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.), Rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej z dnia 15 listopada 2001 r. (Dz. U. Nr. 137, poz. 1539)	a) bilans, b) rachunek wyników (rachunek zysków i strat dla organizacji prowadzących działalność gospodarczą) c) informacja dodatkowa. Dane zawarte w sprawozdaniu pokazują obraz stanu finansów organizacji	urząd skarbowy właściwy ze względu na siedzibę fundacji	- sporządzenie – do końca 3 miesiąca od zakończenia roku bilansowego - zatwierdzenie – do końca 6 miesiąca od zakończenia roku - składane w ciągu 10 dni od daty zatwierdzenia	co roku	papierowa
CIT-8 wraz z ewentualnym i załącznikami CIT-8/0 oraz CIT-D	Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych z dnia 15 lutego 1992 r. (Dz. U. 2011 Nr 74, poz. 397)	Deklaracja podatkowa, w której pokazywane są przychody, koszty uzyskania przychodów oraz informacje o ewentualnych dochodach fundacji za dany rok sprawozdawczy. Fundacje korzystające ze zwolnienia z podatku dochodowego wypełniają również załącznik CIT-8/0, a te które mają darowizny o określonych warunkach także CIT-D	urząd skarbowy właściwy ze względu na siedzibę fundacji	do końca 3 miesiąca od zakończenia roku obrotowego (zazwyczaj do 31 marca)	co roku	formularz papierowy

Tabela 2. Obowiązki sprawozdawcze stowarzyszeń

Rodzaj sprawozdania	Podstawa prawna	Zakres	Adresat (podmiot właściwy)	Termin składania	Częstotliwość	Forma
1	2	3	4	5	6	7
merytoryczne	statut stowarzyszenia	nie ma obowiązku sprawozdawczości wobec podmiotów zewnętrznych (statut może przewidywać sprawozdania z działalności organizacji po upływie kadencji władz)	walne zebranie (zgromadzenie) członków	zgodnie z zapisami w statucie	zgodnie z zapisami w statucie	zazwyczaj papierowa
finansowe	Ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (Dz.U. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.), Rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej z dnia 15 listopada 2001 r. (Dz. U. Nr. 137, poz. 1539)	a) bilans b) rachunek wyników (rachunek zysków i strat dla organizacji prowadzących działalność gospodarczą) c) informacja dodatkowa Dane zawarte w sprawozdaniu pokazują obraz stanu finansów organizacji	urząd skarbowy właściwy ze względu na siedzibę stowarzyszenia	- sporządzenie – do końca 3 miesiąca od zakończenia roku bilansowego - zatwierdzenie – do końca 6 miesiąca od zakończenia roku - składane w ciągu 10 dni od daty zatwierdzenia	co roku	papierowa
CIT-8 wraz z ewentualnymi załącznikami CIT-8/0 oraz CIT-D	Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych z dnia 15 lutego 1992 r. (Dz. U. 2011 Nr 74, poz. 397)	Deklaracja podatkowa w której pokazywane są przychody, koszty uzyskania przychodów oraz informacje o ewentualnych dochodach fundacji za dany rok sprawozdawczy. Fundacje korzystające ze zwolnienia z podatku dochodowego wypełniają również załącznik CIT-8/0, a te które mają darowizny o określonych warunkach także CIT-D	urząd skarbowy właściwy ze względu na siedzibę fundacji	do końca 3 miesiąca od zakończenia roku obrotowego (zazwyczaj do 31 marca)	co roku	formularz papierowy

Tabela 3. Obowiązki organizacji pożytku publicznego i organizacji prowadzących działalność gospodarczą

Rodzaj sprawozdania	Podstawa prawna	Zakres	Adresat (podmiot właściwy)	Termin składania	Częstotliwość	Forma
1	2	3	4	5	6	7
organizacja pożytku publicznego						
merytoryczne	Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz. U. z 2010 r., Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.), Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie rocznego sprawozdania merytorycznego z działalności organizacji pożytku publicznego z dnia 23 marca 2011 r. (Dz. U. Nr 80, poz. 434)	<ul style="list-style-type: none"> a) działania prowadzone przez organizację w danym roku sprawozdawczym b) informacje o stanie finansów organizacji z uwzględnieniem przychodów i wydatków poniesionych z 1% podatku c) informacje dane o ludziach zaangażowanych w działalność organizacji 	minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego (Minister Pracy i Polityki Społecznej) udostępnienie do publicznej wiadomości w tym na stronie internetowej organizacji	opublikowanie sprawozdania w bazie sprawozdań: - do 15 lipca - w ciągu 15 dni od daty zatwierdzenia – organizacje, których rok obrotowy jest inny niż kalendarzowy	co roku	formularz elektroniczny
finansowe	Ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (Dz.U. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.), Rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej z dnia 15 listopada 2001 r. (Dz. U. Nr. 137, poz. 1539) oraz Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz. U. z 2010 r., Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.)	<ul style="list-style-type: none"> a) bilans b) rachunek wyników (rachunek zysków i strat dla organizacji prowadzących działalność gospodarczą) c) informacja dodatkowa Dane zawarte w sprawozdaniu pokazują obraz stanu finansów organizacji	minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego (Minister Pracy i Polityki Społecznej), udostępnienie do publicznej wiadomości w tym na stronie internetowej organizacji	- sporządzenie – do końca 3 miesiąca od zakończenia roku bilansowego - zatwierdzenie – do końca 6 miesiąca od zakończenia roku - opublikowanie sprawozdania w bazie sprawozdań: - do 15 lipca - w ciągu 15 dni od daty zatwierdzenia – organizacje, których rok obrotowy jest inny niż kalendarzowy	co roku	formularz elektroniczny
Organizacja prowadząca działalność gospodarczą						

finansowe	Ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (Dz.U. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.) oraz Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym z dnia 20 sierpnia 1997 roku . (Dz. U. Nr 168, poz. 1186 z późn. zm)	a) bilans b) rachunek wyników (rachunek zysków i strat dla organizacji prowadzących działalność gospodarczą) c) informacja dodatkowa Dane zawarte w sprawozdaniu pokazują obraz stanu finansów organizacji	Krajowy Rejestr Sądowy	- sporządzenie – do końca 3 miesiąca od zakończenia roku bilansowego - zatwierdzenie – do końca 6 miesiąca od zakończenia roku - składane w ciągu 15 dni od daty zatwierdzenia	co roku	papierowa
------------------	---	---	------------------------	--	---------	-----------

Z analizy przedstawionych danych wynika że:

1. Różne podstawy prawne i wynikające z nich terminy przygotowania, składania sprawozdań powodują chaos i organizacjom trudno jest zorientować się co jest ich obowiązkiem a co nie.
2. Brak spójności systemów nie pozwala na przeprowadzenie ogólnej oceny kondycji organizacji w danym roku sprawozdawczym.
3. Brak jednego systemu zbierania danych przez ministerstwa właściwe ds. fundacji utrudnia ocenę stanu działania i kondycji fundacji. Warto odwołać się do artykułu *Małgorzaty Borowskiej, Tylko połowa fundacji składa sprawozdania w terminie*⁶, w którym opisuje ona w jaki sposób ministerstwa nadzorują podległe im fundacje. „Średnio połowa fundacji składa w terminie sprawozdania do nadzorujących ich ministerstw. Najwyższy "wskaźnik sprawozdawczości" ma resort finansów (75%), najniższy - skarbu państwa (13%).” Zatem, mimo obowiązku sprawozdawczego, nie wszystkie fundacje składają sprawozdania, co prawdopodobnie może być związane z brakiem konsekwencji za niedopełnienie tego obowiązku.
4. Najbardziej obciążone obowiązkami sprawozdawczymi są fundacje OPP prowadzące działalność gospodarczą. Taka fundacja przygotowuje dwa rodzaje sprawozdań opisujących jej działalność: sprawozdanie z działalności fundacji oraz sprawozdanie merytoryczne OPP a swoje sprawozdanie finansowe udostępnia trzem podmiotom: urzędowi skarbowemu, Krajowemu Rejestrowi Sądowego oraz Ministrowi Pracy i Polityki Społecznej.

Dodatkowo sprawozdanie merytoryczne OPP i finansowe musi być umieszczone na stronie internetowej tej fundacji. Ponadto fundacja jest też zobowiązana do udostępnienia do publicznej wiadomości sprawozdania z działalności. Problemem jest niedookreślenie w jaki sposób ma się to odbyć. Dlatego właśnie zazwyczaj sprawozdanie umieszcza się wyłącznie na stronie internetowej fundacji.

5. Problemem jest również niejednorodność w sposobie gromadzenia danych (wersje papierowe – dość dowolne, wersje elektroniczne – „bazowe” ze ściśle określonymi rubrykami).

⁶ <http://wiadomosci.ngo.pl/wiadomosci/852460.html>

Dane finansowe organizacji

Organizacje pozarządowe umieszczają szczegółowe dane na temat stanu finansów w corocznym sprawozdaniu finansowym, obowiązkowym dla każdej organizacji. Okazuje się jednak, że dane z tego sprawozdania są umieszczane także w innych sprawozdaniach co obrazuje poniższa tabela. Dotyczy to przychodów, kosztów oraz wyniku finansowego danego typu prowadzonej działalności.

Przepisy Ustawy o rachunkowości oraz *Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej* umożliwiają przedstawienie informacji na temat struktury przychodów i kosztów w rachunku wyników z zachowaniem ogólnego podziału na:

- przychody i koszty statutowe w tym przychody ze składek członkowskich,
- koszty administracyjne,
- przychody i koszty finansowe,
- pozostałe przychody i koszty,
- zyski i straty nadzwyczajne.

W organizacjach prowadzących działalność gospodarczą w rachunku zysków i strat uwzględniane są również przychody i koszty związane ze sprzedażą.

W zależności od potrzeb organizacje mogą rozbudowywać poszczególne kategorie. Najczęściej dodają informacje do „kategorii przychody i koszty statutowe” rozróżniając ogólną wartość na nieodpłatną i odpłatną działalność pożytku publicznego. Jednak ta kwestia może równie dobrze pojawić się w informacji dodatkowej opisującej szczegółowo strukturę przychodów i kosztów. Sposoby pokazywania struktury są różne jednak najczęściej pojawia się rozróżnienie zarówno przychodów jak i kosztów w odniesieniu do projektów, programów realizowanych przez organizację.

Te ogólne zasady sporządzania sprawozdania finansowego są jednak zderzane z dodatkowymi wymogami pokazywania danych w sprawozdaniu z działalności oraz sprawozdaniu merytorycznym OPP.

Problem 1

W sprawozdaniu z działalności dane na temat przychodów i kosztów są powtarzane zgodnie z informacjami z rachunku wyników/zysków i strat. Dodatkowo organizacje prowadzące działalność gospodarczą winny podać procentowy stosunek przychodów z działalności gospodarczej do tych z pozostałych źródeł.

Trudno stwierdzić jakiemu celowi służy takie procentowe wyliczenie. Czy jeśli przychody z działalności gospodarczej przekraczają te z działalności statutowej, to oznacza, że został

złamany jakiś przepis? Czy też może na tej podstawie da się stwierdzić jaki jest udział fundacji w tworzeniu PKB? Warto dodać, że działalność gospodarcza fundacji ma być prowadzona w rozmiarach służących realizacji celów statutowych.⁷

Problem 2

Część informacji na temat przychodów i kosztów w sprawozdaniu OPP jest podawana na podstawie danych ze sprawozdania finansowego:

- łączna kwota przychodów i łączna kwota kosztów,
- przychody z działalności nieodpłatnej i odpłatnej pożytku publicznego, z działalności gospodarczej czy przychody finansowe,
- koszty statutowe w rozbiciu na – koszty działalności nieodpłatnej i odpłatnej pożytku publicznego,
- koszty administracyjne.

Jak już wspomniano, w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego pozostały podział na poszczególne rodzaje przychodów i kosztów może wyglądać nieco inaczej niż ten wymagany w sprawozdaniu merytorycznym OPP.

Zatem, organizacje pożytku publicznego albo przygotowują dwie nieco różne informacje dodatkowe albo dostosowują informację dodatkową ze sprawozdania finansowego do wymogów sprawozdania merytorycznego OPP.

Problem 3

Łączna kwota przychodów w sprawozdaniu merytorycznym OPP nie jest sumą poszczególnych kategorii. Podobnie jest z łączną kwotą kosztów ogółem i tych wydanych z 1% podatku w poszczególnych rodzajach kosztów. Zatem niektóre kwoty mogą być podawane w różnych kategoriach w zależności od interpretacji organizacji.

Trudności organizacjom sprawia także przyporządkowanie przychodów „niejednoznacznych” do poszczególnych kategorii np. fundusze celowe czy środki europejskie w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy o finansach publicznych. Częściowo zostały one wyjaśnione w opracowaniu przygotowanym w 2012 r. przez Informatorium dla Organizacji Pozarządowych we współpracy z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej *Najczęściej zadawane pytania w sprawie wypełnienia formularza sprawozdania merytorycznego przez organizacje pożytku publicznego w 2012 (za rok 2011)*.

Jednak nadal kluczową rolę odgrywała własna interpretacja organizacji jak przyporządkować przychody i koszty do poszczególnych kategorii w sprawozdaniu. A to, jak zwracają uwagę Marta Gumkowska i Piotr Adamiak w tekście *Sprawozdania OPP: brak czytelnych danych o*

⁷ Art. 5 ust. 5 ustawy o fundacjach

wydatkach organizacji ze środków z 1%, utrudnia czy wręcz uniemożliwia analizę podanych przez organizację danych. „Nie można z bazy sprawozdań dowiedzieć się, ile w sumie OPP wydały ze środków pochodzących z 1% w 2011 roku. W sprawozdaniu są dwa pola, w których wpisuje się informację o kosztach poniesionych z 1%: „wysokość kwoty pochodzącej z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych wydatkowanej w okresie sprawozdawczym ogółem” i „informacja o poniesionych kosztach w okresie sprawozdawczym ogółem – wysokość kosztów finansowania z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych”. Tylko 70% OPP podało w obu polach tą samą kwotę – pozostałe wpisały inne wartości w obu polach albo wypełniły tylko jedno z nich. W związku z tymi rozbieżnościami suma środków z 1% wydana przez OPP w 2011 roku waha się między 320 a 440 mln zł.”⁸

Problem 4

Sprawozdanie finansowe OPP po zatwierdzeniu musi zostać opublikowane w bazie sprawozdań Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (MPiPS). Jest to obowiązkowe dla każdej organizacji i musi być przygotowane zgodnie z zasadami Ustawy o rachunkowości oraz Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej.

Jak już wspomniano, podział przychodów i kosztów w rachunku wyników/zysków i strat może być dowolnie kształtowany przez organizację przy zachowaniu określonych kategorii. Jednakże elektroniczny formularz sprawozdania finansowego, do którego wprowadzane są dane nie daje tej możliwości. Powstaje zatem paradoksalna sytuacja – sprawozdanie finansowe jest zatwierdzone, w takim kształcie zostało przesłane do urzędu skarbowego, jednak na potrzeby bazy sprawozdań dane są pokazywane w inny sposób. Organizacja pożytku publicznego miast być transparentne muszą w świetle prawa „oszukiwać”, by zmieścić się elektronicznych rubrykach.

⁸ <http://wiadomosci.ngo.pl/wiadomosci/864937.html>

Tabela nr 4. Zakres danych finansowych podawanych w sprawozdaniach organizacji

Rodzaj sprawozdania	Finansowe	Z działalności	Merytoryczne OPP
	Przychody		
Szczegółowość danych	<p>a) wysokość przychodów podawana jest w rachunku wyników (rachunku zysków i strat)</p> <p>b) szczegółowe dane na temat struktury przychodów z podaniem ich źródeł wraz z kwotami zamieszczane są w informacji dodatkowej</p>	<p>a) informacja o wysokości uzyskanych przychodów, z wyodrębnieniem ich źródeł (np. spadek, zapis, darowizna, środki pochodzące ze źródeł publicznych, w tym z budżetu państwa i budżetu gminy), odpłatnych świadczeń realizowanych przez fundację w ramach celów statutowych z uwzględnieniem kosztów tych świadczeń;</p> <p>jeżeli prowadzono działalność gospodarczą,</p> <p>b) wynik finansowy tej działalności</p> <p>c) procentowy stosunek przychodu osiągniętego z działalności gospodarczej do przychodu osiągniętego z pozostałych źródeł</p>	<p>a) łączna kwota przychodów zgodnie z rachunkiem wyników/zysków i strat</p> <p>b) informacje o wysokości uzyskanych przychodów, z wyodrębnieniem ich źródeł, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - z działalności nieodpłatnej i odpłatnej pożytku publicznego, - z działalności gospodarczej - z działalności finansowej, - z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych - ze środków pochodzących ze źródeł publicznych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - ze środków europejskich w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.), - ze środków budżetu państwa, - ze środków budżetu jednostek samorządu terytorialnego - z dotacji z funduszy celowych, - ze środków pochodzących ze źródeł prywatnych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - ze składek członkowskich, - z otrzymanych darowizn, - ze spadków, zapisów, - ze środków pochodzących z ofiarności publicznej, - z wpływów z majątku, - z nawiązek sądowych - świadczeń pieniężnych, - innych źródeł przychodów
Rodzaj	Finansowe	Z działalności	Merytoryczne OPP

sprawozdania			
	Koszty		
Szczegółowość danych	<p>a) wartość kosztów podawana jest w rachunku wyników (rachunku zysków i strat)</p> <p>b) szczegółowe dane na temat struktury kosztów z podaniem wartości wydatkowanych środków zamieszczone są w informacji dodatkowej</p>	<p>informacja o poniesionych kosztach na:</p> <p>a) realizację celów statutowych,</p> <p>b) administrację (czynsze, opłaty telefoniczne, pocztowe itp.),</p> <p>c) działalność gospodarczą,</p> <p>d) pozostałe koszty,</p>	<p>a) łączna kwota kosztów organizacji ogółem (zgodnie z rachunkiem wyników/zysków i strat)</p> <p>b) informacje o poniesionych kosztach na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - działalność pożytku publicznego z podziałem na działalność odpłatną i nieodpłatną, - działalność gospodarczą, - koszty administracyjne organizacji (w tym zużycie materiałów i energii, usługi obce, podatki i opłaty, wynagrodzenia oraz ubezpieczenia i inne świadczenia, amortyzację) - kampanię informacyjną lub reklamową związaną z pozyskiwaniem środków pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych, - inne cele <p>c) informacje o sposobie wydatkowania środków pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych (w tym zryczałtowanego podatku dochodowego od niektórych przychodów osiągniętych przez osoby fizyczne), w tym o wysokości wydatkowanej kwoty i działaniach, na które zostały wydatkowane, jak również o celach szczegółowych wskazanych przez podatnika podatku dochodowego od osób fizycznych, na które organizacja wydatkowała środki pochodzące z 1% podatku</p>

Sprawozdanie z działalności a sprawozdanie merytoryczne organizacji pożytku publicznego

Jak już wspomniano, najbardziej obciążoną grupą organizacji pod kątem składania sprawozdań są fundacje posiadające status OPP i prowadzące działalność gospodarczą. Przygotowują one dwa rodzaje sprawozdań opisujących ich działalność w danym roku sprawozdawczym. Poniżej zostały zestawione zakresy danych przedstawianych w obu tych sprawozdaniach: w sprawozdaniu z działalności oraz w sprawozdaniu merytorycznym OPP. Z tej analizy zostały wyłączone przychody i koszty, omówione wcześniej.

Po pierwsze, dość wyraźnie widać, że **większość danych w obu sprawozdaniach się powtarza** (m.in. opis działalności, liczba pracowników, wynagrodzenia, dane o zleceniach zadań czy zamówieniach publicznych). Zatem wydaje się, że można by połączyć, powiązać oba sprawozdania - tak, by fundacja wpisywała te informacje tylko raz.

Po drugie, **w każdym ze sprawozdań pojawiają się dane specyficzne**. W przypadku sprawozdania z działalności takim wyjątkowym elementem są odpisy uchwał zarządu fundacji. Same uchwały podejmowane są w sprawach istotnych z punktu widzenia organizacji. W zależności od tego np. jak długo działa organizacja, jakie ma doświadczenia, różna będzie decyzja czy w danej sprawie trzeba podjąć uchwałę czy też nie. Pojawia się w związku z tym pytanie na ile brak informacji o podjętych uchwałach zarządu w danym roku sprawozdawczym może świadczyć o nieprawidłowym działaniu zarządu? Wydaje się, że taka ocena mogłaby być nadużyciem.

Jeśli chodzi o organizacje pożytku publicznego, to **w sprawozdaniu merytorycznym więcej jest danych specyficznych związanych z ich statusem i sposobem działania**. Są to m.in. przywileje czy też informacje o placówkach prowadzonych przez organizację. Dane te są interesujące i warte zbierania, jednak **w niektórych przypadkach warto byłoby doprecyzować, jak powinny być rozumiane**. Częściowo zostały one wyjaśnione w opracowaniu przygotowanym w 2012 r. przez Informatorium dla Organizacji Pozarządowych we współpracy z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej *Najczęściej zadawane pytania w sprawie wypełnienia formularza sprawozdania merytorycznego przez organizacje pożytku publicznego w 2012 (za rok 2011)*. Jednak nadal do Informatorium docierają zapytania związane z rozumieniem poszczególnych rubryk sprawozdania.

Jest jeszcze jedna kwestia, na którą warto zwrócić uwagę. **W obu sprawozdaniach organizacje podają dane ogólne: nazwę, siedzibę, wpis do KRS, cele, dane osób wchodzących w skład władz**. Od lipca 2012 r. można je sprawdzić w elektronicznej wyszukiwarce podmiotów Krajowego Rejestru Sądowego na stronie www.ms.gov.pl. Oczywiście, aby to zrobić, potrzebna jest informacja na temat podmiotu składającego sprawozdanie. Jednak wydaje się, że wystarczyły takie dane jak te podawane „na fakturze” oraz numer KRS. Po tym numerze można by w razie wątpliwości sprawdzić czy wszystko się zgadza np. czy na pewno sprawozdanie podpisały właściwe osoby. Można by też rozważyć połączenie bazy sprawozdań z danymi zbieranymi w KRS co częściowo ma miejsce w bazie on-line sprawozdania merytorycznego OPP.

Tabela nr. 5 Porównanie zakresu danych podawanych w sprawozdaniach opisujących działalność organizacji (z działalności fundacji oraz merytorycznym OPP) z wyłączeniem przychodów i kosztów działalności

	Z działalności	Merytoryczne OPP
Dane ogólne – identyfikujące organizację	<ul style="list-style-type: none"> a) nazwa fundacji, b) jej siedzibę i adres, c) aktualny adres do korespondencji oraz d) adres poczty elektronicznej, jeżeli fundacja taki posiada, e) datę wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym i numer KRS, f) statystyczny numer identyfikacyjny REGON, g) dane dotyczące członków zarządu fundacji (imię i nazwisko, pełniona funkcja), h) oraz określenie celów statutowych fundacji i) - zasady, formy i zakres działalności statutowej z podaniem realizacji celów statutowych 	<ul style="list-style-type: none"> a) nazwa organizacji, b) jej siedzibę i adres, c) data rejestracji i numer w Krajowym Rejestrze Sądowym, d) data uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego, e) numer REGON f) dane (imię nazwisko i funkcja) dotyczące członków organu zarządzającego i członków organu kontroli lub nadzoru g) określenie celów statutowych organizacji i sposobu ich realizacji, na podstawie statutu oraz h) najważniejszych, pod względem wielkości wydatkowanych środków, sfer działalności pożytku publicznego;
Opis działalności	<ul style="list-style-type: none"> a) opis głównych zdarzeń prawnych w działalności fundacji o skutkach finansowych b) informacja o prowadzonej działalności gospodarczej według wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego c) odpisy uchwał zarządu fundacji 	<ul style="list-style-type: none"> a) opis prowadzonej działalności pożytku publicznego, jej zasięg terytorialny b) opis głównych działań, z uwzględnieniem prowadzonych placówek zapewniających całodobową opiekę osobom c) niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, centrów integracji społecznej, domów pomocy społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych określonych w przepisach o pomocy społecznej, szkół i placówek publicznych określonych w przepisach o systemie oświaty oraz niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej, wraz ze wskazaniem miejscowości, w której działalność ta jest prowadzona d) liczba odbiorców działań organizacji e) opis prowadzonej działalności nieodpłatnej pożytku publicznego, jej zasięg terytorialny oraz przedmiot, wraz z kodem PKD f) opis prowadzonej działalności odpłatnej pożytku

		<ul style="list-style-type: none"> g) publicznego , jej zasięg terytorialny oraz przedmiot, wraz z kodem PKD h) opis prowadzonej działalności gospodarczej, jej zasięg i) terytorialny oraz przedmiot, wraz z kodem PKD
Zadania zlecone/zamówienia publiczne	dane o działalności zleconej fundacji przez podmioty państwowe i samorządowe (usługi, państwowe zadania zlecone i zamówienia publiczne) oraz o wyniku finansowym tej działalności	<ul style="list-style-type: none"> a) informacje o działalności zleconej organizacji przez organy administracji samorządowej i rządowej, z podaniem nazwy zadania i wysokości otrzymanej kwoty dotacji b) informacje o zrealizowanych zamówieniach publicznych, z podaniem rodzaju zamówienia i otrzymanej kwoty na jego realizację
Ludzie w organizacji, wynagrodzenia	<ul style="list-style-type: none"> a) liczba osób zatrudnionych w fundacji z podziałem według zajmowanych stanowisk i z wyodrębnieniem osób zatrudnionych wyłącznie w działalności gospodarczej b) łączna kwota wynagrodzeń wypłaconych przez fundację z podziałem na wynagrodzenia, nagrody, premie i inne świadczenia, z wyodrębnieniem całości tych wynagrodzeń osób zatrudnionych wyłącznie w działalności gospodarczej c) wysokości rocznego lub przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia wypłaconego łącznie członkom zarządu i innych organów fundacji oraz osobom kierującym wyłącznie działalnością gospodarczą z podziałem na wynagrodzenia, nagrody, premie i inne świadczenia, d) wydatki na wynagrodzenia z umów zlecenia 	<ul style="list-style-type: none"> a) liczba pracowników b) przeciętne miesięczne zatrudnienie na podstawie stosunku pracy w przeliczeniu na etaty c) liczba członków i wolontariuszy wykonujących świadczenia na rzecz organizacji oraz liczba osób świadczących usługi na podstawie umowy cywilnoprawnej d) łączna kwota wynagrodzeń brutto wypłaconych przez organizację pracownikom, z podziałem na wynagrodzenie zasadnicze, nagrody, premie i inne świadczenia e) łączna kwota wynagrodzeń brutto wypłaconych osobom świadczącym usługi na podstawie umowy cywilno-prawnej f) łączna kwota wynagrodzeń brutto wypłaconych przez organizację pracownikom oraz osobom świadczącym usługi na podstawie umowy cywilnoprawnej, w związku z prowadzoną działalnością pożytku publicznego, w tym działalnością odpłatną i działalnością nieodpłatną g) łączna kwota wynagrodzeń brutto wypłaconych przez organizację pracownikom oraz osobom świadczącym usługi na podstawie umowy cywilnoprawnej, w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą h) wysokość przeciętnego oraz najwyższego miesięcznego wynagrodzenia wypłaconego członkom organu zarządzającego i innych organów
Informacje dodatkowe	a) informacja czy w okresie sprawozdawczym była przeprowadzona w fundacji kontrola, a jeśli była – to jej wyniki	a) informacje o spółkach, z podaniem ich nazw i siedzib, w których organizacja pożytku publicznego posiada co najmniej 20% udziałów lub akcji w kapitale

	<ul style="list-style-type: none"> b) informacje o udzielonych przez fundacje pożyczkach pieniężnych, z podziałem według ich wysokości, ze wskazaniem pożyczkobiorców i warunków przyznania pożyczek oraz z podaniem podstawy statutowej udzielania takich pożyczek c) informacje o kwotach ulokowanych na rachunkach bankowych ze wskazaniem banku d) informacje o wartości nabytych obligacji oraz wielkości objętych udziałów lub nabytych akcji w spółkach prawa handlowego ze wskazaniem tych spółek e) informacje o nabytych nieruchomościach, ich przeznaczeniu oraz wysokości kwot wydatkowanych na to nabycie f) informacje o nabytych pozostałych środkach trwałych g) informacje o wartości aktywów i zobowiązań fundacji ujętych we właściwych sprawozdaniach finansowych sporządzanych dla celów statystycznych 	<p>zakładowym lub co najmniej 20% ogólnej liczby głosów w organie stanowiącym spółki</p> <ul style="list-style-type: none"> b) informacje o fundacjach, których organizacja pożytku publicznego jest fundatorem c) informacje o kontroli przeprowadzonych przez organy administracji publicznej w organizacji, wraz z podaniem informacji na temat przedmiotu przeprowadzonej kontroli, organu kontrolującego oraz daty zakończenia kontroli d) informacje o przeprowadzonych badaniach sprawozdań finansowych na podstawie art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223, Nr 157, poz. 1241 i Nr 165, poz. 1316 oraz z 2010 r. Nr 47, poz. 278) lub § 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie obowiązku badania sprawozdań finansowych organizacji pożytku publicznego (Dz. U. Nr 285, poz. 2852)
<p>Przywileje</p>		<p>informacje o korzystaniu z uprawnienia do:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych, podatku od nieruchomości, podatku od czynności cywilnoprawnych, opłaty skarbowej, opłat sądowych lub innych zwolnień, b) nieodpłatnego informowania przez jednostki publicznej radiofonii i telewizji o prowadzonej przez organizację działalności pożytku publicznego, zgodnie z art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 226), c) nabywania na szczególnych zasadach prawa własności lub prawa użytkowania wieczystego nieruchomości z zasobu Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego, a także do zawierania umów użytkowania, najmu, dzierżawy lub użyczenia w odniesieniu do tych nieruchomości;

Biorąc pod uwagę dane zbierane w sprawozdaniach pojawia się pytanie: **PO CO organizacje mają składać sprawozdania?** Jaki jest cel przedstawiania takich a nie innych danych? Po odpowiedzi na to pytanie można się zastanawiać: **CO w takim razie powinny pokazywać organizacje w swoich sprawozdaniach?** A dopiero w dalszej kolejności możliwa jest odpowiedź na pytanie: **JAK TO ZROBIĆ, by było to jak najbardziej proste, czytelne i przejrzyste?** Nie tylko dla „wtajemniczonych”, ale dla wszystkich zainteresowanych.

Źródła

1. Ustawa [o fundacjach](#) z dnia 6 kwietnia 1984 r. (Dz. U. z 1991 r., Nr 46, poz. 203 z późn. zm.)
2. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie ramowego zakresu sprawozdania z działalności fundacji (Dz. U. Nr 50, poz. 529)
3. Ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (Dz.U. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.),
4. Rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej z dnia 15 listopada 2001 r. (Dz. U. Nr. 137, poz. 1539)
5. Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych z dnia 15 lutego 1992 r. (Dz. U. 2011 Nr 74, poz. 397)
6. Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz. U. z 2010 r., Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.),
7. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie rocznego sprawozdania merytorycznego z działalności organizacji pożytku publicznego z dnia 23 marca 2011 r. (Dz. U. Nr 80, poz. 434)
8. Najczęściej zadawane pytania w sprawie wypełnienia formularza sprawozdania merytorycznego przez organizacje pożytku publicznego w 2012 (za rok 2011), Informatorium dla organizacji pozarządowych we współpracy z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej
9. Sprawozdania OPP: brak czytelnych danych o wydatkach organizacji ze środków z 1%, Marta Gumkowska, Piotr Adamiak
10. Kondycja sektora organizacji pozarządowych w Polsce 2012, Stowarzyszenie Klon/Jawor
11. Marzec - czas na sprawozdania, Aneta Krawczyk
12. CIT-8 obowiązek każdej organizacji wobec US, Ewa Kolankiewicz